

PS-I.431.1.37.2024

PROTOKÓŁ

KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej

w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gubinie, ul. Obrońców Pokoju 20.

Działając na podstawie art. 22 pkt. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2285).

Zespół inspektorów w składzie:

- 1. Teresa Ozimek** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 345-1/2024 z 26 listopada 2024 r. – *kierująca zespołem inspektorów*;
- 2. Krzysztof Frisoli** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 345-2/2024 z 26 listopada 2024 r. – *członek zespołu inspektorów*;
- 3. Małgorzata Rodak** – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 345-3/2024 z 26 listopada 2024 r. – *członek zespołu inspektorów*;

przeprowadził, w okresie od 04 grudnia 2024 r. do 04 lutego 2024 r., kontrolę kompleksową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gubinie (w dalszej części protokołu zwanego Ośrodkiem), w obszarze organizacji i funkcjonowania jednostki wiążącego się z realizacją zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług.

Inspektor wojewódzki Małgorzata Rodak była nieobecna w trakcie czynności prowadzonych w jednostce.

Czynności kontrolnych w siedzibie jednostki dokonano 04 grudnia 2024 r. w obecności pani Izabeli Górskiej kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gubinie.

Ocenie poddano zagadnienia:

1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej;
2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych;
3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym;
5. Warunki do realizacji zadań.

Do oceny powyższych zagadnień przyjęto:

- analizę złożonych wniosków oraz akt świadczeniobiorców;
- analizę Uchwały Rady Gminy Gubin w sprawie warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);
- analizę zapisów Regulaminu organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gubinie;
- analizę zakresu udzielanego wsparcia pod względem adekwatności do potrzeb klientów o ograniczonej samodzielności;
- analizę akt osobowych kierownika i pracowników socjalnych pod względem wymaganych kwalifikacji wskazanych w ustawie;
- analizę wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych;
- ocenę warunków lokalowych;
- analizę dokumentów udostępnionych kontrolującemu w toku czynności dokonanych w siedzibie jednostki oraz dokumentację przekazaną przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gubinie pocztą e-PUAP.

Przed przystąpieniem do kontroli, Zespół inspektorów złożył pisemne oświadczenia, o braku okoliczności, uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[akta kontroli str. 1-16]

Dokonano na tej podstawie następujących ustaleń:

Ad. 1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (art. 50) osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania mogą być przyznane w formie usług sąsiedzkich. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji, oraz, w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Do oceny zagadnienia przyjęto:

- zapisy uchwały Rady Gminy Gubin w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, usługi sąsiedzkie i specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (...);
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2023 r. oraz 30.06.2024 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli m.in.: podania, oświadczenia, decyzje administracyjne.

Ośrodek jest przygotowany do świadczenia usług opiekuńczych i je realizuje.

Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym.

Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania. W przypadku organizowania przez gminę usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich rada gminy w uchwale, o której mowa powyżej, określa także szczegółowe warunki przyznawania usług sąsiedzkich, wymiar i zakres usług sąsiedzkich oraz sposób rozliczania wykonywania takich usług. Rada gminy może postanowić o rozszerzeniu katalogu osób, o których mowa w ust. 1 i 2, o osoby, dla których wsparcie w postaci usług sąsiedzkich będzie miało charakter uzupełniający opiekę sprawowaną przez rodzinę, a także wspólnie niezamieszkującego małżonka, wstępnych i zstępnych.

Rada Gminy rozszerzyła katalog osób uprawnionych do korzystania z usług sąsiedzkich.

Przyznanie pomocy w formie usług opiekuńczych regulują zapisy Uchwały NR LXI/351/2024 Rady Gminy Gubin z dnia 23 lutego 2024 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, usługi sąsiedzkie i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania.

Zgodnie z zapisami cytowanej Uchwały – wymiar liczby godzin świadczonych usług opiekuńczych, usług opiekuńczych sąsiedzkich oraz specjalistycznych usług opiekuńczych ustalany jest indywidualnie w zależności od potrzeb osoby korzystającej z usług z uwzględnieniem możliwości Ośrodka.

Wysokość odpłatności ponoszonej przez osobę korzystającą z usług ustalana jest indywidualnie i zależy od dochodu osiąganego przez tę osobę, z uwzględnieniem sytuacji rodzinnej.

Osobom, których dochód ustalony zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej nie przekracza 200% kryterium dochodowego – usługi świadczone są nieodpłatnie. Koszt 1 godziny usług w 2023 r. oraz do lutego 2024 r. wynosił – 23,00 zł natomiast od 1 marca 2024 r. 1 godziny usługi opiekuńczej - 30 zł a specjalistycznej usługi opiekuńczej - 40 zł.

Ośrodek nie świadczył usług opiekuńczych w 2023 r. (dane ze sprawozdania resortowego MRiPS -03 – stan na 31.12.2023 r.). W 2024 r. usługi świadczone były jednej osobie (sprawozdanie resortowe – MRiPS – 03 - stan na 30.06.2024 r.).

Kierownik Ośrodka wyjaśniła – protokół przyjęcia ustnych wyjaśnień - że do Ośrodka w 2023 r. nie wpłynął żaden wniosek o tę formę pomocy (potwierdza to analiza rejestru wpływu korespondencji). Kierownik wyjaśniła ponadto, że pracownicy socjalni mają stały kontakt z sołtysami, radnymi i pielęgniarzkami środowiskowymi. Znają potrzeby i problemy mieszkańców gminy. Osoby wymagające całodobowej opieki kierowane są do domu pomocy społecznej. Wiele osób starszych wspieranych jest przez członków rodziny, którzy z tytułu opieki pobierają świadczenie pielęgnacyjne (w 2023 r. - 45 osób, w 2024 r. - 66

osób) i specjalny zasiłek opiekuńczy. Ponadto osoby wymagające pomocy objęte były wsparciem w ramach rządowego programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” (w 2023 r. - 15 osób, w 2024 r. - 17 osób).

Ośrodek realizuje usługi we wszystkie dni w tygodniu. Ośrodek sprawował nadzór nad ich realizacją.

Z analizy akt poddanych kontroli wynika, że świadczeniobiorcą usług jest osoba w wieku 73 lata, samotnie gospodarująca. Klient z racji wieku i rozpoznanych chorób wymagał wsparcia osoby drugiej w codziennych czynnościach. Z usług korzystał we wszystkie dni w tygodniu. Zakres świadczonych usług opiekuńczych swoim zakresem pokrywał się z ustaleniami zawartymi w umowie zleceniu zawartej z opiekunką. Klient z uwagi na niski dochód - nie przekraczający kryterium dochodowego - nie ponosił odpłatności za usługi. Ośrodek zatrudnia jedną opiekunkę w formie umowy zlecenia. Realizacja usług/potwierdzenie ich wykonania odbywa się na podstawie karty pracy.

W ramach sprawowanego nadzoru pracownik socjalny odwiedzał środowisko w celu sprawdzenia jakości świadczonych usług i stopnia zadowolenia podopiecznego.

Wizyty w środowisku odbywały się dwa razy w miesiącu a dokonane ustalenia dokumentowano w formie notatek służbowych załączanych do akt. Z analizy notatek wynika, że w ocenie pracownika socjalnego realizacja usług nie budziła zastrzeżeń.

Ośrodek nie realizuje wsparcia w formie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich.

Usługi specjalistyczne, to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Zgodnie z oświadczeniem Kierownika Ośrodka (protokół przyjęcia ustnych wyjaśnień), Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gubinie nie realizuje specjalistycznych usług opiekuńczych ani usług opiekuńczych sąsiedzkich z uwagi na brak zainteresowania taką formą wsparcia. W „Rejestrze wniosków o przyznanie świadczeń” brak było wniosków o przyznanie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym zgłoszeń ustnych, telefonicznych czy e-mailowych.

[akta kontroli str.,284-391, 397-402, 406-407]

Zadanie realizowane bez uchybień.

b) Zasiłek stały

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 19 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 37 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub osobie pozostającej w rodzinie – niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 na 30.06.2024 r. z zasiłków stałych korzystało 60 osób. Na dzień kontroli – zasiłki stałe z tytułu niepełnosprawności pobierało 41 osób (z wyłączeniem osób z zaburzeniami psychicznymi).

Analizie poddano wybrane losowo - z przedstawionej listy - akta 5 osób (tj. 12 % dokumentacji osób korzystających z zasiłków stałych) pod kątem pełnego rozeznania ich potrzeb. Osoby objęte tą formą wsparcia legitymowały się znacznym stopniem niepełnosprawności (2 osoby), umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (3 osoby). Osoby posiadające orzeczenia o niepełnosprawności miały wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. Ponadto, osoby z niepełnosprawnością w stopniu znacznym miały wskazania do stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom pobierającym zasiłek stały. Dostosował wsparcie do indywidualnych potrzeb klienta.

Zespół kontrolny ustalił, że klienci, których akta poddano kontroli, to osoby w wieku: 61 - 64 lata, objęte ubezpieczeniem zdrowotnym. Osoby prowadziły samodzielne gospodarstwa domowe, mieszkały samotnie.

W wywiadach środowiskowych w planie pomocy w pozycji inne formy wsparcia pracownicy socjalni dokonywali wpisów o działaniach podejmowanych na rzecz klienta w ramach pracy socjalnej – sporadycznie brak takich wpisów.

W zależności od sytuacji klienci otrzymywali dodatkową pomoc, m.in. świadczenia pieniężne na zakup żywności z programu Posiłek w szkole i w domu, pomocy żywnościowej w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową.

[akta kontroli str. 17-73, 284-391, 403-405, 412-421]

Zadanie realizowane bez uchybień. Zespół kontrolny sugeruje w wywiadach środowiskowych zawierać więcej informacji o sytuacji klienta i udzielanym wsparciu.

c) Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

To jedna z przesłanek uzasadniających przyznanie pomocy określona zapisami art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Ma zastosowanie w szczególności do rodzin niepełnych i wielodzietnych. W systemie pomocy społecznej pojęcie bezradności wiąże się z faktyczną bezradnością danej osoby, czyli brakiem umiejętności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb swoich i swoich najbliższych.

Ośrodek udziela wsparcia rodzinom z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.

Według danych przedstawionych w sprawozdaniu MRiPS-03 wg stanu na 30.06.2023 r. – bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego była powodem przyznania pomocy w stosunku do **27 rodzin**, w tym 21 niepełnych i 7 wielodzietnych.

Na podstawie przedstawionego przez Kierownika Ośrodka wykazu osób korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, Zespół

kontrolujący ustalił, że – **w okresie objętym kontrolą** – z pomocy Ośrodka skorzystało **20 rodzin**, w tym 15 niepełnych i 3 wielodzietne. Ponadto 2 rodziny tworzyły równocześnie rodzinę wielodzietną i niepełną.

Wszystkim rodzinom świadczone prace socjalne. Praca socjalna polegała między innymi na:

- wizytach w środowisku;
- współpracy z placówkami oświaty;
- motywowaniu do podjęcia określonych zadań tj. spłaty zadłużenia, przeprowadzenia remontu mieszkania, podjęcia zatrudnienia, wizyty u lekarza itd.
- pomocy w sprawach urzędowych tj. wypełnianie wniosków, kontakt z urzędami itd.

2 rodziny korzystały ze wsparcia Ośrodka w postaci zasiłków okresowych, ponadto wszystkie rodziny objęte były wsparciem w postaci pokrycia kosztów zakupu obiadów dla dzieci uczących się w placówkach oświatowych. 4 rodziny zostały objęte wsparciem asystenta rodziny.

Kontrolujący zbadali akta 5 rodzin korzystających – na dzień kontroli - ze wsparcia Ośrodka (co stanowi 25 % dokumentacji rodzin objętych wsparciem w tym zakresie).

Zidentyfikowane przyczyny bezradności rodzin to przede wszystkim: wielodzietność, rodzina niepełna, ubóstwo, bezrobocie, problemy zdrowotne, niepełnosprawność intelektualna, przemoc, uzależnienie alkoholowe.

Kontrolujący przeanalizowali także zaangażowanie pracowników socjalnych we współpracę z asystentem rodziny w czasie trwania asystentury. W tym zakresie skontrolowano 100 % dokumentacji rodzin objętych asystenturą - 4 rodziny. Ustalili - na podstawie udostępnionej dokumentacji, że współpraca pomiędzy asystentem rodziny a pracownikiem socjalnym trwała przez cały okres pracy z rodziną i polegała na stałej wymianie niezbędnych informacji, ustaleniu kierunku pracy z rodziną, czy też wspólnych wizytach w miejscu zamieszkania rodziny.

Dokumentacja zawierała m.in. karty pracy socjalnej - na podstawie których należy wnioskować, iż sytuacja rodzin była na bieżąco monitorowana. Wizyty w miejscu zamieszkania rodziny odbywały się średnio raz w miesiącu.

[akta kontroli str. 284-391,457-471]

Zadanie realizowane bez uchybień

d) Zasiłek okresowy (pomoc udzielana z powodu bezrobocia).

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 38 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego: osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej; oraz rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Gmina realizuje obowiązkowe zadanie własne w postaci przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 na 30.06.2024 r. z zasiłków okresowych korzystały 53 osoby, w tym wszystkie z tytułu bezrobocia. Na przestrzeni lat statystyka ta przedstawiała się następująco:

- 2023 – 81 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 76 z tytułu bezrobocia;
- 2022 – 74 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 68 z tytułu bezrobocia;
- 2021 – 92 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 79 z tytułu bezrobocia;
- 2020 – 100 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 87 z tytułu bezrobocia.

Na dzień kontroli – zasiłki okresowe z tytułu bezrobocia pobierało 37 osób.

Na podstawie przedstawionej w toku czynności kontrolnych informacji nt. świadczeniobiorców zasiłku okresowego wynika, że 12 spośród 37 beneficjentów zasiłku okresowego korzystało z pomocy Ośrodka od przeszło 20 lat; jedna osoba, korzystała ze wsparcia Ośrodka od 1998 r. Spośród 12 długoletnich beneficjentów, 9 korzystało z pomocy Ośrodka w ostatnim roku systematycznie (zasiłek okresowy 12/11 świadczeń w roku). 19 beneficjentów stanowiły kobiety, a 18 mężczyźni. Wszystkie osoby znajdowały się w wieku produkcyjnym (przedział wiekowy 28 - 64 lat).

Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom pobierającym zasiłek okresowy w formie świadczeń pieniężnych. Nie w każdym przypadku podejmowana praca socjalna sprowadzała się do aktywizacji zawodowej.

W badanym okresie poza świadczeniem w formie zasiłku okresowego, klienci uzyskali dodatkową pomoc w formie zasiłków celowych na zaspokojenie innych potrzeb oraz na zakup posiłku lub żywności w ramach rządowego programu Posiłek w szkole i w domu. Praca socjalna sprowadzała się do:

- wizyty w środowisku;
- motywowania do zarejestrowania w PUP;
- poinformowaniu o odbiorze żywności z PKP;
- umówieniu wizyty u psychoterapeuty;
- rozmowie motywującej do podjęcia zatrudnienia;
- aktywizacji zawodowej, czy motywowania klienta do podjęcia zatrudnienia.

Ośrodek nie wykorzystał dodatkowej możliwości pomocy w postaci zawarcia z klientem kontraktu socjalnego w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 w latach 2019-2024 nie było sporządzanych kontraktów socjalnych część B dot. osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, o których mowa w art. 49 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zawierany w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Zdaniem kontrolujących, korzystanie przez Ośrodek z możliwości, jakie daje ustawodawca, w szerszym zakresie, mogłoby przyczynić się do większej aktywizacji zawodowej osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej.

[akta kontroli str. 436, 437-450]

Zadanie realizowane bez uchybień. Zespół kontrolny sugeruje podjęcie szerszych działań wobec dłuгоletnich beneficjentów pomocy społecznej w wieku produkcyjnym. Częstsze wykorzystywanie narzędzia jakim jest kontrakt socjalny w pracy socjalnej.

e) Praca socjalna

Zgodnie z art. 45 ustawy o pomocy społecznej praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej i nie zależy od ich dochodu. W ustawie o pomocy społecznej (art. 119) praca socjalna wymieniona jest na pierwszym miejscu szczególnych zadań pracownika socjalnego.

Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny.

Z danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 za 2023 r. wynika, że 125 rodzinom została udzielona pomoc w postaci pracy socjalnej. 30 rodzinom udzielono wsparcia wyłącznie w postaci pracy socjalnej – co stanowi 24% rodzin, którym została udzielona pomoc. W przedmiotowym sprawozdaniu wskazano, że w ramach pracy socjalnej sporządzono z klientami Ośrodka 21 kontraktów socjalnych - część A. Natomiast żadnego kontraktu - część B.

Na dzień kontroli pracę socjalną w środowisku realizowało 3 pracowników socjalnych.

W analizowanej dokumentacji (26 teczek – akt klientów korzystających z różnych form wsparcia i pomocy) w wywiadach środowiskowych w pozycji „Diagnoza sytuacji osoby/rodziny, wnioski pracownika socjalnego”, właściwie wskazano na główne problemy klientów.

W wywiadach środowiskowych w planie pomocy w pozycji inne formy wsparcia pracownicy socjalni dokonywali wpisów o działaniach podejmowanych na rzecz klienta w ramach pracy socjalnej – sporadycznie brak takich wpisów.

Prowadzone są karty pracy socjalnej, w których odnotowywane są wizyty w środowisku, podejmowane czynności oraz propozycje dodatkowej pomocy.

Pomimo prowadzonej pracy socjalnej **32 % beneficjentów zasiłków okresowych**

wypłacanych z tytułu bezrobocia korzystało z pomocy Ośrodka od 20 lat. Zdaniem Zespołu kontrolującego wskazane jest znalezienie nowego modelu pracy socjalnej, aby nie uzależniać beneficjentów świadczeń od pomocy społecznej. Praca socjalna winna być skierowana i prowadzona w taki sposób, aby pomóc osobom w przejściu od zależności do samodzielności.

Zgodnie z zapisem art. 3 ustawy o pomocy społecznej zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom marginalizującym osoby i rodziny, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracja ze środowiskiem.

[akta kontroli str. 17-471]

Zadanie realizowane bez uchybień. Sugeruje się natomiast podejmować szersze działania w pracy socjalnej - częstsze wykorzystywanie narzędzi jakie daje ustawa w postaci, kontraktów socjalnych, czy indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności.

Podjąć działania, które wypracują trwałe umiejętności i strategię życiową u beneficjentów pomocy społecznej, i pozwolą im funkcjonować w społeczeństwie bez potrzeby stałej interwencji pomocy społecznej.

Ad. 2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

Zgodnie z art. 48 u.o.p.s. osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zadania te – zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy – należą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Wymienione potrzeby stanowią minimum egzystencji, a Gmina zobowiązana jest zapewnić je każdej osobie tego pozbawionej. Obligatoryjne formy zapewnienia schronienia i zasady ich udzielania, zostały określone w przepisie art. 48a ust. 1–10 cyt. ustawy. Udzielanie schronienia – w myśl art. 48a cyt. ustawy – następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz ogrzewalni. W związku z uzupełniającym się charakterem poszczególnych placówek i różnym zakresem świadczonych w nich usług, każda gmina powinna zapewnić możliwość udzielenia schronienia w każdej z form, nie tylko w zakresie wynikającym z rozeznaczonych potrzeb występujących w danym momencie na terenie gminy, ale także, biorąc pod uwagę potencjalne potrzeby, jakie mogą wystąpić, w tym zakresie w przyszłości. Gminy powinny się również wykazać gotowością do udzielania schronienia w tych formach.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- wybranych akt 5 klientów korzystających z pomocy z powodu bezdomności;
- umowy o świadczenie usług tymczasowego schronienia;
- dane z rejestru Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 30.06.2024 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli.

Gmina - w ramach współpracy międzygminnej oraz z organizacjami pozarządowymi - zabezpiecza tymczasowe schronienie w schroniskach, w tym schronisku z usługami opiekuńczymi, oraz noclegowni. Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w placówkach dla osób bezdomnych regulują zapisy Uchwały Rady Gminy.

Zespół kontrolny ustalił, że – w badanym okresie – Gmina Gubin podpisała 5 umów na zabezpieczenia schronienia dla swoich mieszkańców:

- z gminą Gubin Miasto (Porozumienie międzygminne nr PU.2.2023 z 28.12.2023 r.). Porozumienie dot. zabezpieczenia miejsc w formie Noclegowni dla osób bezdomnych w Gubinie na okres 01.01.2024 r. – 31.12.2024 r.
- z Fundacją Wzajemnej Pomocy Arka w Krzywej (Umowa nr 18/2024 z 16.05.2024 r.). Umowa dot. zabezpieczenia miejsc w formie Schroniska dla osób bezdomnych na okres 16.05.2024 r. – 31.12.2024 r.
- ze Stowarzyszeniem Monar w Toruniu (Porozumienie z 08.12.2023 r.). Porozumienie dot. zabezpieczenia miejsc w formie Schroniska dla osób bezdomnych na okres 01.01.2024 r. – 31.12.2024 r.
- ze Stowarzyszeniem Dom Pomocna Dłoń w Błotniku (Umowa nr 20/2024 z 03.10.2024 r.). Umowa dot. zabezpieczenia w formie Schroniska dla osób bezdomnych, w tym z usługami opiekuńczymi na okres 03.10.2024 r. – 31.12.2024 r.

- z Chrześcijańskim Stowarzyszeniem Dobroczynnym z siedzibą w Kluczach / oddział terenowy Rybnik Niewiadom (Porozumienie z 08.12.2023 r.). Porozumienie dot. zabezpieczenia miejsc w formie Schroniska dla osób bezdomnych na okres 01.01.2024 r. – 31.12.2024 r.

Gmina jest wpisana do Rejestru Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia pod pozycją 56.

Szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych reguluje Uchwała nr III/12/2018 Rady Gminy Gubin z dnia 28 grudnia 2018 r. Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w noclegowni dla osób bezdomnych reguluje Zarządzenie nr 407.2023 Burmistrza Miasta Gubin z dnia 28 grudnia 2023 r.

Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej, formie:

tj. ogrzewalni. Tym samym, świadczone usługi nie zawsze będą dostosowane do występujących potrzeb.

Ośrodek zapewniał osobom bezdomnym tymczasowe schronienie w placówkach dla osób bezdomnych stosownie do ich potrzeb.

Ośrodek - według danych ujętych w sprawozdaniu MRiPS-03 stan na 30.06.2024 r., oraz na dzień kontroli udzielił pomocy z tytułu bezdomności 5 osobom.

Do analizy – pod kątem pełnego rozeznania potrzeb klientów – pobrano dokumenty 5 osób tj. 100 % osób bezdomnych, którym udzielono wsparcia. Zespół kontrolny ustalił, że pobierają oni świadczenia z pomocy społecznej (zasilek stały, okresowy), świadczenie emerytalne z ZUS.

Analiza akt wskazuje, że:

- 1 osoba przebywała w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi;
- 1 osoba zamieszkuje (powróciła) w domu rodzinnym – przebywała w Noclegowni dla osób bezdomnych;
- 2 osoby - usamodzielnili się; przebywały w schroniskach dla osób bezdomnych w województwach kujawsko-pomorskim oraz śląskim – obecnie zamieszkują u swoich partnerów życiowych;
- 1 osoba zrezygnowała – na własne żądanie - z pobytu w Noclegowni dla osób bezdomnych. Brak informacji o obecnym miejscu pobytu klienta.

Osoby bezdomne przebywające na terenie gminy Gubin oraz w Noclegowni dla osób bezdomnych w Gubinie - były objęte pracą socjalną. Z analizy rodzinnych wywiadów środowiskowych wynika, że w ramach pracy socjalnej, z klientami były prowadzone rozmowy motywacyjne w sprawie rejestracji w PUP, podjęcia pracy oraz leczenia.

W okresie objętym kontrolą, Ośrodek zawierał z osobami bezdomnymi Kontrakty socjalne. Nie opracowywał indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – indywidualny program wychodzenia z bezdomności to wsparcie dla osoby bezdomnej polegające na rozwiązywaniu jej problemów życiowych, przede wszystkim problemów rodzinnych, mieszkaniowych i związanych z zatrudnieniem. Natomiast – kontrakt socjalny jest pisemną umową zawartą

z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie odejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Ośrodek nie zawierał z osobami bezdomnymi indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności. Brak również informacji o ww. programach sporządzonych z osobami przebywającymi w schroniskach dla osób bezdomnych, w tym z usługami opiekuńczymi przez pracownika socjalnego zatrudnionego w tych placówkach. Ośrodek wykorzystał dodatkowe możliwości pomocy w postaci zawartego Kontraktu socjalnego z 2 osobami znajdującymi się w kryzysie bezdomności. Cele główne zawartych kontraktów to aktywizacja zawodowa oraz powrót do domu rodzinnego. W ramach zawartych kontraktów, po stronie osób bezdomnych było zachowanie zarejestrowania się w PUP, podjęcie leczenia oraz naprawa relacji z rodziną. Z analizy ww. dokumentów wynika, że klienci w pełni wywiązali się z zawartych ustaleń we wskazanym terminie.

[akta kontroli str. 74-105, 132-136, 148-275, 280-283]

Zadanie realizowane z uchybieniami. Brak zagwarantowania schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach. Zespół kontrolny sugeruje wykorzystywanie dodatkowych narzędzi pracy socjalnej z osobami zmagającymi się z kryzysem bezdomności w formie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

Ad. 3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3, 5, 6 ustawy o pomocy społecznej oraz przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123) gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Stosownie do zapisów ustawy o pomocy społecznej gmina powinna organizować i świadczyć specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzić i rozwijać infrastrukturę ośrodków wsparcia dla tej grupy. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, zadaniem jednostki jest rozpoznanie potrzeb klienta i opracowanie indywidualnego planu pomocy (planu pracy socjalnej). Wsparcie udzielane klientowi jest uzależnione od stopnia jego potrzeb, uprawnień, zasobów i możliwości.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- wybranych akt 5 klientów z zaburzeniami psychicznymi pobierających zasiłek stały;
- sprawozdania resortowego MRIPS-03 stan na 30.06.2024 r.;
- sprawozdania resortowego MRIPS-06 stan na 31.12.2023 r.;
- danych Głównego Urzędu Statystycznego i Narodowego Funduszu Zdrowia za 2023 r.;
- dokumentów udostępnionych w toku kontroli.

Na koniec 2023 r. liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie Gubin wynosiła - 621 osób (dane Lubuskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia). Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w stosunku do liczby mieszkańców gminy (7.058 osób – dane Głównego Urzędu Statystycznego

na 31.12.2023 r.) stanowiła ok. 8,80% populacji.

Na terenie gminy Gubin nie funkcjonuje ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – gmina kieruje swoich mieszkańców do Powiatowego Ośrodka Wsparcia, z Filią mieszczącą się na terenie miasta Gubin.

Z ustnych wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że rodziny w których przebywają osoby z zaburzeniami psychicznymi, są informowane o możliwości uczestnictwa w zajęciach w Powiatowym Ośrodku Wsparcia „Integracja” – filia Gubin, która zabezpiecza potrzeby mieszkańców powiatu krośnieńskiego w zakresie opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi. Powyższe znajduje odzwierciedlenie w rodzinnych wywiadach środowiskowych, w ramach prowadzonej pracy socjalnej. Na dzień kontroli, 1 osoba uczestniczy w zajęciach ww. placówki.

Gmina Gubin nie realizuje zadania zleconego z zakresy administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Kierownik Ośrodka ustnie wyjaśniła, że nie są świadczone SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi z uwagi na brak zainteresowania mieszkańców tą formą wsparcia. Do Ośrodka – w badanym okresie – nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie tej formy pomocy.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi z orzeczeniami o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym i znacznym są objęte pomocą w formie zasiłku stałego. Udzielana pomoc jest dostosowana do sytuacji i potrzeb klienta.

Kontrolujący ustalili, że – na dzień kontroli – spośród 41 klientów pobierających świadczenie pieniężne w formie zasiłku stałego – 9 osób (tj. 22%) posiadało orzeczenia Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z kodami chorobowymi 01-U, 02-P. 2 osoby posiadały orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym, 7 - w stopniu znacznym. Wszystkie osoby prowadziły samodzielne gospodarstwo domowe. Najmłodsza osoba na dzień kontroli – miała 37 lat, a najstarsza 76 lat.

Zespół kontrolny przeanalizował dokumentację 5 świadczeniobiorców (tj. 56%) korzystających z zasiłków stałych. Z analizy dokumentów wynika, że w badanym okresie 3 osoby poza zasiłkiem stałym, pobierały również zasiłek okresowy, zasiłek celowy na zakup żywności w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”, a także zasiłek pielęgnacyjny.

Z kontrolowanej dokumentacji (orzeczenia o niepełnosprawności) wynika, że w czterech przypadkach występuje konieczność stałej lub długotrwałej opieki w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz korzystania ze wsparcia z systemu środowiskowego w samodzielnej egzystencji. Natomiast wszystkie osoby mają wskazania do korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. 2 osoby wymagają uczestnictwa w terapii zajęciowej.

Wśród badanych, 4 osoby posiadające znaczny stopień niepełnosprawności - w ocenie Ośrodka (adnotacja w aktach klienta) - prawidłowo funkcjonują w środowisku, nie wymagają opieki osoby drugiej. Wszystkim ww. osobom (w tym ze wskazaniem uczestnictwa w terapii zajęciowej) proponowano uczestnictwo w zajęciach POW Integracja w Gubinie.

Praca socjalna była realizowana z wszystkimi klientami. W wywiadach środowiskowych, w zakładce praca socjalna – pracownik socjalny wskazywał jako plan pracy m.in.: motywowanie do podejmowania leczenia, rozmowy wspierające nt. zdrowia i kontaktów z rodziną, analiza potrzeb, propozycji uczestnictwa w zajęciach POW Integracja w Gubinie.

[akta kontroli str. 106-108, 226-272, 276-279]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Ad. 4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym.

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, w tym domu, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 16, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Ustawodawca uwarunkował, tym samym, skierowanie osoby do domu pomocy społecznej od rozpoznania jej możliwości funkcjonowania we własnym środowisku, z wykorzystaniem innych form wsparcia. Postępowanie w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej należy prowadzić bez zbędnej zwłoki, dla zapewnienia osobom wsparcia właściwego do ich potrzeb i bezpieczeństwa. W czasie czynności kontrolnych zagadnienie badano również pod kątem zabezpieczenia potrzeb osób kierowanych do DPS przed umieszczeniem w placówce.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 – stan na 30.06.2024 r.;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-06 – stan na 31.12.2023 r.;
- wykaz osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2023 – 2024 oraz na dzień kontroli;
- informacje Kierownika Ośrodka;
- dokumentację osób przebywających w DPS – analizie poddano dokumentację 5 osób (tj. 45%), które – w badanym okresie – przebywały w domu pomocy społecznej.

Gmina realizuje zadanie obowiązkowe w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu.

Kontrolujący ustalili, że gmina ponosi odpłatność za pobyt swoich mieszkańców w domach pomocy społecznej. W 2023 r. wydatkowano na ten cel kwotę 566.352,11 zł, natomiast na 2024 r. zaplanowano 600.000,00 zł.

Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-03 – stan na 30.06.2024 r. oraz danymi na dzień kontroli - w domach pomocy społecznej przebywało 11 mieszkańców, za pobyt których częściową odpłatność ponosiła Gmina.

Gmina nie prowadziła postępowań w stosunku do osób zobowiązanych do ponoszenia odpłatności za członka rodziny umieszczonego w domu pomocy społecznej.

W 2023 r. Ośrodek nie kierował do dps. Na podstawie analizy rejestru wpływających spraw kontrolujący nie stwierdzili braku odmów skierowania do placówki. W 2024 r. do Ośrodka wpłynęły dwa wnioski, które zostały rozpatrzone pozytywnie.

Zbadano dokumentację 5 klientów, którzy na dzień kontroli przebywali w dps. Klienci to osoby w wieku od 60 do 92 lat. Osoby posiadały orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu znacznym (2 osoby), orzeczenia ZUS o stałej niezdolności do samodzielnej egzystencji (3 osoby).

Klienci kierowani byli do placówki na podstawie wniosku. Wydanie decyzji o skierowaniu następowało w terminie miesiąca. Decyzje (wydane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie) o umieszczenie w placówce wydawane były od jednego do osiemnastu dni od wydania decyzji o skierowaniu. Zespół kontrolny ustalił, że 4 osoby zamieszkały w placówce w dniu wydania decyzji o umieszczeniu natomiast jedna - po ponad dwóch miesiącach. Przebywała w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznym, skąd po zakończeniu opieki/leczenia została przewieziona bezpośrednio do dps.

Przed umieszczeniem w domu pomocy społecznej osoby miały zapewnione wsparcie ze strony członków rodziny. Korzystały z rehabilitacji domowej (1 osoba), miały opiekę w Hospicjum (1 osoba). Otrzymywały pomoc w formie zasiłków np. zasiłku celowego na zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych, zasiłku celowego na dożywianie z programu Posiłki w szkole i w domu, pomoc żywnościową w ramach FEPŻ.

Kontrolowane wywiady środowiskowe zawierały informacje o przyznanych formach pomocy, sytuacji bytowej.

[akta kontroli str. 284-391, 397-402, 408-411]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Zachowane były terminy określone przepisami dotyczące sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, przeprowadzenia aktualizacji wywiadów oraz wydania decyzji administracyjnej.

Poddana kontroli dokumentacja – osób korzystających z usług opiekuńczych, zasiłków stałych, osób bezdomnych, osób z zaburzeniami psychicznymi, kierowanych do domów pomocy – była kompletna. Zachowane były terminy określone przepisami (data: sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego, wydania decyzji administracyjnej). Wydany decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

Pomoc została przyznana na wniosek.

Decyzje wysyłane były za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub odbierane osobiście w siedzibie Ośrodka.

Ośrodek wydawał decyzje zmieniające wysokość odpłatności za pobyt w dps, w związku ze zmianą sytuacji finansowej osoby przebywającej w placówce i zmianą średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca, na podstawie przeprowadzanych aktualizacji wywiadów środowiskowych.

Ad. 5. Warunki do realizacji zadania.

Realizacja ustawowych zadań możliwa jest wyłącznie wtedy, gdy spełnione są wszystkie warunki. Ustawodawca zapewnił obowiązek zatrudnienia minimalnej liczby wykwalifikowanych pracowników socjalnych (art. 110 u.o.p.s) jako gwarancję odpowiedniej jakości usług i pracy socjalnej z osobą i/lub rodziną. Warunkiem realizacji zadań jest również możliwość zaproponowania klientowi adekwatnej do jego potrzeb oferty (poza wsparciem finansowym), czy możliwość przeprowadzenia z nim osobistej rozmowy, gwarantującej intymność, poszanowanie godności i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa. Sprawną realizację zadań umożliwia również współpraca z innymi lokalnie działającymi podmiotami, tj. instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania na rzecz określonych grup klientów i społeczności lokalnej. Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- dokumentacji, która reguluje funkcjonowanie i organizację Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie (statut, regulamin organizacyjny, upoważnienia Kierownika Ośrodka);
- akt osobowych kierownika i pracowników socjalnych;
- danych GUS w zakresie liczby mieszkańców gminy – stan na 31.12.2023 r.;
- sprawozdań resortowych MRIPS-03 stan na 30.06.2024 r., oraz MRIPS-06 stan na 31.12.2023 r.;
- oraz przeprowadzili oględziny obiektu oraz pomieszczeń OPS – korzystając z prawa nadanego w art. 126 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej.

Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Gminy oraz zarządzenia Wójta Gminy Gubin i Kierownika Ośrodka.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gubinie działa na podstawie Uchwały Nr XI/48/90 Gminnej Rady Narodowej w Gubinie z dnia 28 marca 1990 r. w sprawie utworzenia Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Gubin. W Ośrodku obowiązuje Regulamin organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Gubin Nr 2/2024 z dnia 26 marca 2024 r.

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gubinie posiada stosowne upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy (Zarządzenie Nr 13/2004 Wójta Gminy Gubin z dnia 30 kwietnia 2004 r.).

Warunki lokalowe Ośrodka stwarzają możliwości pełnej realizacji zadań oraz obsługi klienta. Ośrodek nie posiada barier architektonicznych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gubinie zlokalizowany jest w 2 piętrowym budynku przy ul. Obrońców Pokoju 20, w Gubinie. W budynku funkcjonuje również Urząd Gminy Gubin, Powiatowy Dom Dziecka, Powiatowy Urząd Pracy – filia w Gubinie, Wydział Komunikacji, Starostwo Powiatowe Krosno Odrzańskie Wydział Geodezji oraz Internat szkół licealnych i technicznych. Biura Ośrodka ulokowane są na parterze budynku. Wejście do Ośrodka jest z dwóch stron (wejście główne, oraz przez sekretariat Urzędu Gminy). W części parterowej budynku brak progów oraz barier architektonicznych. Budynek posiada miejsca parkingowe, w tym 1 miejsce wyznaczone dla osób z niepełnosprawnością. W Ośrodku znajduje się również 1 toaleta dostosowana dla osób

z niepełnosprawnościami. Przy wejściu do Ośrodka znajduje się dzwonek, który umożliwia zgłoszenie pomocy dla osób z dysfunkcją narządu ruchu.

Warunki lokalowe są dobre. Ośrodek dysponuje 6 pokojami biurowymi tj. 1 pokój kierownika, 1 pokój głównego księgowego, 1 pomieszczenie to kasa – w którym znajduje się również biuro podawcze, 1 duży pokój dla 3 pracowników socjalnych i 1 asystenta rodziny, oraz 2 pokoje pracowników świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego.

Ośrodek czynny jest w dni robocze: od poniedziałku do piątku w godz. 7.30 – 15.30.

Teren gminy podzielony jest na 3 rejony opiekuńcze zgodnie z liczbą obecnie zatrudnionych pracowników socjalnych. W przypadku nieobecności pracownika socjalnego, klientów przyjmuje pracownik pozostający na terenie Ośrodka. Klienci mogą również umówić się na wizytę z pracownikiem socjalnym w Ośrodku.

W Ośrodku prowadzony jest Rejestr podań, pism i wniosków a także Książka wyjść służbowych. Decyzje administracyjne dostarczane są klientom za pośrednictwem Poczty Polskiej, poprzez pracowników socjalnych będących w środowisku (za potwierdzeniem odbioru), a także odbierane osobiście w siedzibie Ośrodka.

Wszyscy pracownicy Ośrodka mają możliwość skorzystania z porad Radcy Prawnego zatrudnionego w Urzędzie Gminy Gubin, w godzinach pracy Urzędu. Dodatkowo mają zapewniony dostęp do pomocy prawnej za pośrednictwem LEX.

Klienci mają możliwość uzyskania pomocy prawnej realizowanej przez Powiat Krośnieński w PUP w filii Gubin, 2 x w tygodniu (wtorek i piątek) w godzinach 11.00 – 15.00, po uprzednim umówieniu telefonicznym lub e-mail.

Na dzień kontroli Ośrodek spełniał określone zapisami ustawy o pomocy społecznej wskaźniki zatrudnienia pracowników socjalnych.

Realizację zadań gwarantuje zatrudnienie pracowników socjalnych w wymaganym ustawowo wymiarze posiadających odpowiednie przygotowanie do wykonywania zawodu, stale podnoszących kwalifikacje. Stan zatrudnienia pracowników socjalnych w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ustawy o pomocy społecznej, który w ust. 11 stanowi, że: ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ponadto ust. 12 wskazuje, że ośrodek pomocy społecznej musi zatrudniać w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Na dzień kontroli Ośrodek zatrudniał **3 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy**. Każdy z pracowników socjalnych ma wyznaczony rejon opiekuńczy, świadczy pracę socjalną i przeprowadza rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki. Średnio **na jednego pracownika socjalnego przypadało 2.353 mieszkańców** (liczba mieszkańców ogółem – 7.058 – stan na 31.12.2023 r. dane GUS) oraz **33 środowisk**

objętych pracą socjalną (łącznie 100 rodzin objętych pracą socjalną wg sprawozdania MRIPS-03 stan na 30.06.2024 r.).

Kierownik Ośrodka oraz pracownicy socjalni posiadają kwalifikacje określone w ustawie o pomocy społecznej.

Kwalifikacje osoby kierującej ośrodkiem pomocy społecznej określa art. 122 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej”.

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że Kierownik Ośrodka posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej oraz wymagany 3-letni staż w pomocy społecznej. Od 01.06.2021 r. świadczyła pracę na stanowisku p.o. Kierownika Ośrodka, a od 01.12.2021 r. Kierownika Ośrodka.

Wymogi kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 i art. 156 ustawy o pomocy społecznej. Z akt osobowych pracowników socjalnych wynika, że wszyscy posiadają kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku.

Pracownicy socjalni – zgodnie z przepisami – otrzymują dodatek do wynagrodzenia za pracę w środowisku.

Zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej lub przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki, przysługuje wypłacany co miesiąc dodatek do wynagrodzenia. W toku kontroli ustalono, że pracownicy socjalni świadczący – na dzień kontroli – pracę w środowisku otrzymują w/w dodatek.

Wszyscy – zatrudnieni w Ośrodku – pracownicy socjalni świadczący pracę podnosili kwalifikacje zawodowe. Uczestniczyli w szkoleniach merytorycznych.

Zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, pracownik socjalny obowiązany jest podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie. Z analizy akt osobowych wynika, że w badanym okresie wszyscy pracownicy socjalni świadczący pracę w środowisku uczestniczyli w szkoleniach m.in. z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej, usług sąsiedzkich, e-doręczenia, ochrony danych osobowych. Kierownik Ośrodka – w okresie objętym kontrolą – również uczestniczył ww. szkoleniach merytorycznych.

[akta kontroli str. 109-131, 137-147, 392-402]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Wnioski:

1. Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych. Zakres usług opiekuńczych był dostosowany do indywidualnej potrzeby klienta.
2. Osobom korzystającym z zasiłku stałego Ośrodek udzielał pomocy adekwatnie

do rozpoznanych potrzeb.

3. Ośrodek w rodzinnych wywiadach środowiskowych i w aktualizacjach wywiadów - nie w każdym przypadku - dokonywał wpisów o udzielonym wsparciu klienta, jednocześnie zawierał mało informacji na temat klienta – sugestie.
4. Ośrodek realizuje wsparcie względem rodzin doświadczających bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
5. Ośrodek realizuje obowiązkowe zadanie własne w postaci przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych.
6. 32 % beneficjentów zasiłków okresowych wypłacanych z tytułu bezrobocia korzystało z pomocy Ośrodka od 20 lat.
7. Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach.
8. Z osobami zmagającymi się z kryzysem bezdomności były zawierane kontrakty socjalne, brak jednak wykorzystania dodatkowych narzędzi pracy socjalnej z ww. osobami tj. w formie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
9. Na terenie gminy Gubin nie funkcjonuje środowiskowy dom samopomocy. W przypadku potrzeby – gmina kieruje osoby zainteresowane do Powiatowego Ośrodka Wsparcia – filia w Gubinie.
10. Gmina nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Brak wniosków o tę formę pomocy.
11. Gmina realizuje zadanie w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu.
12. Ośrodek nie prowadzi postępowań w stosunku do rodzin zobowiązanych do wnoszenia opłaty na rzecz członka rodziny umieszczonego w dps (art. 103 uops).
13. Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Gminy w Gubinie oraz zarządzenia Wójta Gminy Gubin i Kierownika Ośrodka.
14. Warunki lokalowe Ośrodka są dobre. Stwarzają możliwości pełnej realizacji zadań. Nie występują bariery architektoniczne.
15. Ośrodek spełnia wymagany wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych.
16. Kierownik Ośrodka oraz pracownicy socjalni posiadają wymagane na zajmowanym stanowisku kwalifikacje zawodowe oraz staż pracy, oraz podnosili kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach merytorycznych.

Wnioski wymienione w punktach 7, 12 stanowią uchybienia.

Wnioski ujęte w punkcie 3, 6, 8 stanowią sugestię Zespołu Kontrolującego.

Za stwierdzone uchybienia odpowiedzialny jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gubinie.

Na tym kontrolę zakończono.

O przeprowadzonej kontroli dokonano wpisu do książki kontroli znajdującej się w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gubinie, pod pozycją nr 12.

POUCZENIE

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

Ponadto dyrektorowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim wobec zastrzeżeń.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gubinie, drugi Wójtowi Gminy Gubin, trzeci pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wielkopolskim.

Kontrolujący:

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Teresa Ozimek

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Krzysztof Frisoli

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Małgorzata Rodak

Kierownik Ośrodka:

Z upoważnienia Wójta
Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej
Gminy Gubin
Mgr Izabela Górską

Gorzów Wielkopolski, dnia 20.02.2025 r.

Gubin, dnia 27.02.2025 r.